

תמר גולן, עו"ד

גיא גולן, עו"ד

קרן בלום-ברקין, עו"ד

גלית גולן-רומם, עו"ד

מאיה פרנקו, עו"ד

אור לוי, עו"ד

איילת זיו-אביעוז, עו"ד

קרין קשטריאן, עו"ד

ברק גבעוני, עו"ד

נטלי שמעון, עו"ד

דנה כהן, עו"ד

Tamar Golan, Adv.

Guy Golan, Adv.

Keren Bloom-Barkin, Adv.

Galit Golan-Rottem, Adv.

Maya Franco, Adv.

Or Levy, Adv.

Ayelet Ziv Avioz, Adv.

Karin Kashtarian, Adv.

Barak Givoni, Adv.

Natalie Shimon, Adv.

Dana Cohen, Adv.

מבול הסכמים קיבוציים בתחום חברות הניקיון **מהפך בתנאי השכר וההעסקה של עובדי חברות הניקיון?**

1. בשנים האחרונות מתווי מדיניות השכר ותנאי ההעסקה של העובדים בכלל, ושל חברות העוסקות בתחום הניקיון בפרט, בתי הדין לעבודה וכנסת ישראל, הצביעו על הבעייתיות הקיימת בתחום העסקת עובדים במסגרת חברות העוסקות בתחום הניקיון.

2. בית הדין הארצי לעבודה וכנסת ישראל, הצביעו על כך שהמדובר בעובדים הנמנים עם קבוצות העובדים החלשות במשק, כאשר רובם המכריע משתכרים שכר נמוך ביותר.

3. כתוצאה מכך, יזמה כנסת ישראל חוק להעסקת עובדים על ידי קבלני שירות אשר החיל על כל הגופים הציבוריים, ועל החברות המעניקות להם שירותי ניקיון, את תנאי ההעסקה והשכר כפי שנקבעו בהסכם קיבוצי שנחתם בין המדינה לבין ההסתדרות, בדצמבר 2012, בדבר תנאי ההעסקה של עובדי הניקיון והשמירה בגופים ציבוריים (להלן: "ההסכם הקיבוצי הציבורי 12/12").

4. עוד לא יבשה הדיו על חוק זה, ועל יישומו ואכיפתו, והנה ביולי 2013 נחתם הסכם קיבוצי כללי במגזר הפרטי בין ארגון חברות הניקיון לבין ההסתדרות בדבר תנאי עבודה של עובדי ניקיון במגזר הפרטי (להלן: "הסכם קיבוצי 7/13").

תנאי השכר וההעסקה המעוגנים בהסכם זה כמעט זהים לאלו המפורטים בהסכם הקיבוצי במגזר הציבורי 12/12.

הסכם 7/13, ככל הנראה, יורחב בצו הרחבה בתקופה הקרובה.

5. שני ההסכמים גם יחד מהווים מהפכה בתנאי השכר וההעסקה של עובדי הניקיון בחברות הניקיון, והשאלה הנשאלת היא כיצד ישפיעו שני ההסכמים על חברות הניקיון ועל עובדי הניקיון?

6. לנוחיותכם, סקרנו את ההסכמים והשינויים הגלומים בהם.

צו העסקת עובדים

7. ביום 6.8.13 פורסם ברשומות חוק העסקת עובדים על ידי קבלני שירות בתחומי השמירה והניקיון בגופים ציבוריים, התשע"ג-2013 (להלן: "חוק העסקת עובדים" או "החוק").

8. חוק העסקת עובדים חל על קבלני שירות בתחומי השמירה והניקיון המבצעים עבודות שמירה וניקיון בגופים ציבוריים.

9. גופים ציבוריים הינם אותם גופים הנמנים בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, כלומר גופים מתוקצבים, נתמכים או תאגידי בריאות.

- 9.1. גוף מתוקצב הינו תאגיד שהוקם בחוק והוא מוסד של המדינה או שהמדינה משתתפת בתקציבו במישרין או בעקיפין.
- 9.2. גוף נתמך הינו תאגיד שהממשלה משתתפת בתקציבו במישרין או בעקיפין.
10. החוק קובע כי קבלן שירות בתחומי השמירה והניקיון המעניק שירותים לגוף מתוקצב או נתמך, חייב להעניק לעובדיו את תנאי העבודה אשר נקבעו בצו העסקת עובדים על ידי קבלני שירות בתחומי השמירה והניקיון בגופים ציבוריים, התשע"ג-2013 (להלן: "**צו העסקת עובדים**" או "**הצו**").
11. צו העסקת עובדים מחיל על קבלני השירות את הוראות ההסכם הקיבוצי הציבורי 12/12 שנחתם בין המדינה לבין ההסתדרות, בדבר תנאי העסקה של עובדי הניקיון והשמירה בגופים ציבוריים.
12. מכאן, שלמעשה חלים על עובדי ניקיון המבצעים את עבודתם בגופים ציבוריים, הן החוק החדש המחיל עליהם את הוראות ההסכם הקיבוצי הציבורי 12/12, והן צו ההרחבה בענף מפעלי הניקיון והתחזוקה משנת 1979 (להלן: "**צו הרחבה 79**").

הסכמים קיבוציים נוספים בענף הניקיון

13. ביולי 2013 נחתם הסכם קיבוצי 7/13 בין ארגון חברות הניקיון לבין ההסתדרות בדבר תנאי עבודה של עובדי ניקיון במגזר הפרטי.
- תוקפו של הסכם קיבוצי 7/13 הותנה בהוצאת צו הרחבה על ידי שר הכלכלה.
14. ביום 12.9.13 פרסם שר הכלכלה הודעה ברשומות בדבר כוונתו להרחיב אחד מן ההסכמים הקיימים בתחום בצו הרחבה.¹
15. יצוין, כי עתירה שהוגשה לבג"צ כנגד הודעתו של שר הכלכלה, נדחתה בינואר 2014 על ידי בג"צ.²
16. בהתאם לכך, צפוי שר הכלכלה, ככל הנראה, ליתן צו הרחבה להסכם 7/13. עם הוצאת צו הרחבה כאמור יוחלו תנאי העסקה המנויים בהסכם 7/13 על עובדי חברות הניקיון המבצעים עבודתם במגזר הפרטי.

תנאי העסקה של עובדי ניקיון

17. להלן טבלה המפרטת את תנאי העסקה והשכר של עובדי חברות הניקיון על פי צו העסקת עובדים וצו הרחבה 79, וכן על פי הסכם קיבוצי 7/13:

¹ י"פ 6657, התשע"ד, עמ' 29..

² בג"ץ 6638/13 האיגוד הכל ארצי של מפעלי הניקיון נ' שר הכלכלה, מיום 14.1.14.

הזכות	צו העסקת עובדים 13 + צו הרחבה 79	הסכם קיבוצי 7/13
שכר	לעובד במשרה מלאה: 4,646.25 ₪ לאחראי במשרה מלאה: 4,852.75 ₪ כולל: *תוספת עבודה בבתי חולים במרפאות, מעבדות רפואיות: 10%	לעובד במשרה מלאה: 4,646.25 ₪ לאחראי במשרה מלאה: 4,852.75 ₪
תוספת עבור יום עבודה מפוצל	10%	
תוספת ותק שקלית	החל מהשנה השנייה: 0.35 ₪ לשעה החל מהשנה השישית ואילך: 0.46 ₪ לשעה	החל מהשנה השנייה: 0.35 ₪ לשעה החל מהשנה השישית ואילך: 0.46 ₪ לשעה
תוספת משפחה שקלית	0.49 ₪ לשעה	
נסיעות	כדין	כדין
דמי הבראה	1 – 3 – 7 ימים 4 – 10 – 9 ימים 11 – 15 – 10 ימים 16 – 19 – 11 ימים 20 – 24 – 12 ימים 25 – 13 ימים מחיר יום הבראה: 423 ₪	1 – 3 – 7 ימים 4 – 10 – 9 ימים 11 – 15 – 10 ימים 16 – 19 – 11 ימים 20 – 24 – 12 ימים 25 – 13 ימים מחיר יום הבראה: 423 ₪
תגמולי מעביד	מהשכר הקובע לפיצויי פיטורים + הבראה + שעות נוספות + גמול עבודה ביום מנוחה 7%	שכר קובע: שכר, תוספת ותק, דמי חופשה, דמי מחלה, תשלום בגין חגים, מילואים, דמי לידה וכיוצ"ב, והבראה עד 30.6.15 : 7% מ-1.7.15 ואילך: 7.5%
תגמולי עובד	מהשכר הקובע לפיצויי פיטורים + הבראה + שעות נוספות + גמול עבודה ביום מנוחה 6.5%	שכר קובע: שכר, תוספת ותק, דמי חופשה, דמי מחלה, תשלום בגין חגים, מילואים, דמי לידה וכיוצ"ב, והבראה + שעות נוספות וגמול עבודה ביום מנוחה עד 30.6.15 : 6.5% מ-1.7.15 ואילך: 7%

5%	5%	תגמולי מעביד בגין קצובת נסיעות
5%	5%	תגמולי עובד בגין קצובת נסיעות
שכר קובע: שכר, תוספת ותק, דמי חופשה, דמי מחלה, תשלום בגין חגים, מילואים, דמי לידה, הבראה וכיוצ"ב 8.33%	מהשכר הקובע לפיצויי פיטורים + הבראה 8.33%	פיצויים
מגמול שעות נוספות + גמול עבודה ביום מנוחה 6%	מגמול שעות נוספות + גמול עבודה ביום מנוחה 6%	פיצויים
מהשכר + הבראה 7.5%	מהשכר + הבראה 7.5%	קרן השתלמות מעביד
מהשכר + הבראה 2.5%	מהשכר + הבראה 2.5%	קרן השתלמות עובד
עבור פסח וראש השנה 425 ₪ לשנה (212.5 ₪ לכל חג)	עבור פסח וראש השנה 425 ₪ לשנה (212.5 ₪ לכל חג)	שי לחג
עובד 5 ימים בשבוע: 1 – 2 – 10 ימים 3 – 4 – 11 ימים 5 – 13 ימים 6 – 18 ימים 7 – 8 – 19 ימים 9 – 23 ימים עובד 6 ימים בשבוע: 1 – 2 – 12 ימים 3 – 4 – 13 ימים 5 – 15 ימים 6 – 20 ימים 7 – 8 – 21 ימים 9 – 26 ימים	עובד 5 ימים בשבוע: 1 – 2 – 10 ימים 3 – 4 – 11 ימים 5 – 12 ימים 6 – 8 – 17 ימים 9 – 23 ימים עובד 6 ימים בשבוע: 1 – 2 – 12 ימים 3 – 4 – 13 ימים 5 – 14 ימים 6 – 8 – 19 ימים 9 – 26 ימים	חופשה

מחלה	שכר קובע: שכר, תוספת ותק, תוספת יוקר, תוספת משפחה, תוספת מחלקתית או מקצועית ביטוח דמי מחלה: 2.5% צבירה: יום וחצי לחודש תקרת צבירה: 90 יום	שכר קובע: שכר, תוספת ותק, תוספת יוקר + הבראה צבירה: יומיים לכל חודש תקרת צבירה: 130 יום
דמי חגים	9 ימים	10 ימים
חופשות מסיבות משפחתיות	נישואי העובד: 3 ימים	נישואי העובד: 3 ימים נישואי בן/בת: 1 יום לידת בן/בת: 1 יום
ימי אבל	7 ימים	7 ימים
בגדי עבודה	אספקת ביגוד	אספקת ביגוד
מענק מצוינות	1% ממלוא ההשתכרות ברוטו של כל העובדים	1% ממלוא ההשתכרות ברוטו של כל העובדים

18. **מענק מצוינות:** תשלום שנתי, אמור להיות משולם אחת לשנה, לעובדים ולאחראים מצטיינים, אמות המידה לקביעת ההצטיינות תקבענה על ידי הגוף הציבורי מקבל השירות.

שיעור המענק – 1% מבסיס השכר ברוטו של ככל העובדים המוצבים בגוף הציבורי באותה שנה.

תשלום המענק יתבצע אחת לשנה, מדי שנה, לא יאוחר ממשכורת אפריל המשולמת בראשית מאי.

קיימת חובה לחלק מידי שנה את מלוא סכום המענק.

19. **דמי הבראה:** שיעור וגובה תשלום בהתאם למגזר הציבורי.

התשלום יתבצע במשכורת יוני ולא יאוחר ממשכורת אוגוסט מידי שנה.

התשלום יבוצע כתשלום שנתי, ולא יפרש על פני חודשי השנה.

עובד שעבד פחות מ-12 חודשים זכאי לדמי הבראה באופן יחסי לתקופת העבודה באותה שנה.

עובד המועסק לפי שכר שעה, דמי ההבראה ישולמו כרכיב נפרד בתלוש.

20. **שכר קובע לפיצויי פיטורים:** שכר + תוספת יוקר + תוספת ותק + תוספת משפחה.

התשלומים לקופת גמל/פנסיה בגין פיצויי פיטורים (8.33%) באים במקום חובת תשלום פיצויי פיטורים על פי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשל"ג-1963.

21. **קרן השתלמות:** נקבעה זכות העובד לתשלומים חודשיים לקרן השתלמות, ובהתאם חובת המעביד להעביר תשלומים חודשיים לקרן ההשתלמות.

22. **שי לחג:** השי לא יוענק בתלושי קנייה. ככל שהגוף הציבורי, מקבל השירות, מעניק לעובדיו מתנה בטובין – יעניק הקבלן גם הוא מענק בטובין באותו שווי.
23. **שעות עבודה:** על פי הדין שבוע עבודה הינו בן 43 שעות שבועיות, וחודש העבודה הינו בן 186 שעות.
- בהתאם לצו הרחבה 79:
- 23.1 ימי שישי, ערב חג פורים, ערב יום העצמאות, ערבי שביעי של פסח, ערב ראש השנה, ערב סוכות ערב שמחת תורה – העובד יבצע 7 שעות עבודה ויקבל תשלום של 8 שעות.
- 23.2 בערב פסח ובערב יום הכיפורים - העובד יבצע 5 שעות עבודה ויקבל שכר עבור 8 שעות עבודה.
24. **מחלה:** בהתאם לצו הרחבה 79, קבלן ניקיון מחויב להפריש עבור עובד ניקיון 2.5% משכרו, על מנת להבטיח תשלום דמי מחלה בהתקיים אירוע מזכה.
25. **שכר:** בהתאם לצו הרחבה 79 לא יפחת שכרו של עובד ניקיון במשרה חלקית משכר של 3 שעות.

תיקון החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה

26. במסגרת חוק העסקת עובדים 2013, תוקן חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011 (להלן: "**החוק להגברת האכיפה**"), כך שהחובה לבצע תשלומים בהתאם לחוק העסקת עובדים הוספה לתוספת השנייה והשלישית של החוק להגברת האכיפה.
27. התיקון לחוק להגברת האכיפה נועד על מנת שניתן יהיה לאכוף את ביצוע הוראות החוק באכיפה מנהלית באמצעות קנסות או באמצעות הגשת תביעות אזרחיות וכתבי אישום נגד גופים ציבוריים ומנהליהם, בשל אי קיום חובות קבלן השירות כלפי העובד.